

Docentenhandleiding Gifvrije mode

Inhoud

Voorwoord	1
Aan de slag	1
Introductie (Dia 1 t/m 3)	1
De problemen (Dia 4 t/m 12)	2
De oplossingen (Dia 13 t/m 14)	4
Zelf aan de slag (Dia 18 t/m 21)	4
Aansluiting bij curriculum.....	5
Waarom Greenpeace educatie?	5

Voorwoord

Leuk dat je het educatiemateriaal van Greenpeace gaat gebruiken! Dit materiaal bestaat uit een docentenhandleiding, PowerPoint en een werkblad.

In de introductie zal er een filmpje worden vertoont. Dit filmpje gaat over vervuiling van oppervlaktewater en drinkwater in landen zoals China en Indonesië. Veel van deze vervuiling komt door de kledingindustrie. Giftige stoffen waarmee de kleding wordt geleverd, worden in die productielanden in het water geloosd. Maar ook bij het wassen van kleding komen deze stoffen vrij en deze belanden in het oppervlaktewater. Wat we hieraan kunnen doen? De wereld laten weten wat er in de productielanden aan de hand is en grote kledingmerken aanpakken. Zij moeten het voortouw nemen en overstappen naar schonere productieketens.

Veel plezier met de les!

Aan de slag

De PowerPoint is opgebouwd uit vier onderdelen: introductie, problemen, oplossingen en zelf aan de slag. Dit zie je onderaan elke dia staan zodat je weet waar je bent. Op elk onderdeel kun je klikken zodat je gelijk naar de dia toe gaat waar dat onderdeel begint.

Het is handig om van tevoren de powerpoint in presentatie-modus (volledig scherm) te bekijken. In de notities zijn opmerkingen voor de docent te lezen.

Introductie (Dia 1 t/m 3)

Ter introductie denken de leerlingen na over de herkomst van hun kleding. Kijk in het etiket waar jouw trui, T-shirt of broek vandaan komt.

- Welke productielanden zijn dat?
- Waarom worden de kleren dáár gemaakt?
- Wat zouden de voordelen zijn voor een kledingmerk om je kleding daar te laten maken? En kunnen ze ook nadelen bedenken?

De problemen (Dia 4 t/m 12)

Wanneer je het filmpje gaat bekijken kun je ondertiteling inschakelen (zie de pijl). Er is ook Nederlandse ondertiteling.

Link voor het filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=uZucclsuKaU>

De Quiz

Er worden vier vragen gesteld over het filmpje, in de vorm van een quiz. Rechts boven in de dia zie je een glas water staan, deze dient als timer. De leerlingen moeten het goede antwoord binnen de tijd hebben bedacht. Daarna komt het goede antwoord in beeld.

Vraag	Antwoord
1	B: 320 miljoen
2	A: 40% en 20%
3	B: Twee derde
4	C: Beide antwoorden

Na de quiz laat je de leerlingen opdracht 1 op het werkblad maken. Ze moeten zelf een definitie bedenken voor de term: Greenwashing. Wanneer ze klaar zijn met opdracht 1, klik je door waardoor de definitie/ het antwoord tevoorschijn komt.

Antwoord vraag 1 van het werkblad: Greenwashing is een manier waarbij bedrijven of organisaties zich 'groener' of maatschappelijk verantwoord voordoen, dan ze eigenlijk zijn. Zo wekken ze de indruk bij klanten dat ze beleidsmaatregelen hanteren of producten hebben die milieuvriendelijk zijn.

Laat nu de leerlingen hun definitie toetsen met opdracht 2 op het werkblad. Hierbij moeten ze aankruisen wat zij denken dat een voorbeeld van Greenwashing is en deze beargumenteren. Als ze klaar zijn, klikt nogmaals in de powerpoint om de pijlen te laten verschijnen die de 'Greenwashers' aanwijzen.

Antwoord vraag 2 van het werkblad:

1. Pure energie: geen greenwashing. Dit is een energiemaatschappij dat daadwerkelijk 100% duurzame energie verkoopt.

2. Europees keurmerk: geen greenwashing. Dit logo is sinds 1 juli 2012 verplicht op biologische producten in de EU. De kenmerken voor dit logo zijn: het product bevat minimaal 95% biologische ingrediënten; de oorsprong van de ingrediënten moet duidelijk zijn; er mogen geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt zijn; er mag geen kunstmest gebruikt zijn; het dierenwelzijn staat hoog in het vaandel.

3. Albert Heijn: laat het de leerlingen bepalen.... Het is natuurlijk heel goed dat Albert Heijn biologische producten promoot. Maar bij Albert Heijn, zoals bij de meeste supermarkten, worden ook veel niet-duurzame producten verkocht. Zo heeft Albert Heijn in 2014 kip in de schappen aangeprezen als 100% verantwoorde' kip die onder 'goede levensomstandigheden' leeft. In werkelijkheid ging het om een kip die met 19 andere op een vierkante meter in een dichte stal werd gehouden en 3 dagen langer leeft dan de plofkip. Daarnaast betekent het woordje: 'Biologisch' op een product niet altijd deze ook daadwerkelijk biologisch is. Meer zekerheid vind je bij de keurmerken. Er zijn ook helemaal duurzame supermarkten, zoals EkoPlaza.

4. McDonalds: greenwashing. Mc Donalds is een imagoswitch ondergaan waarbij ze onder andere alle filialen hebben omgebouwd met een lik groene verf over de nieuwe filialen. Ook proberen ze producten biologisch verantwoord eruit te laten zien, terwijl ze dit niet zijn.

5. Shell: greenwashing. Dat deze oliemaatschappij nadenkt over alternatieve energiewinst, haalt niet weg dat de kern van wat zij ondernemen (investeren in fossiele brandstoffen, naar olie boren in de Noordpool etc.) schadelijk is voor het milieu. Shell kreeg in 2010 de Groene Zeepbel van het studentennetwerk voor een duurzame toekomst. Dit was een 'award' voor "beste greenwash campagne". De bedrijven waren geselecteerd op basis van kritische rapporten van onder andere SOMO.

6. EkoPlaza: geen greenwashing. Dit is daadwerkelijk een supermarkt die ook een milieuvriendelijk beleid heeft en alleen milieuvriendelijke producten verkoopt.

Antwoord vraag 3 van het werkblad:

Leerlingen zullen onderzoeken bij welke categorie hun eigen kleding past. Er zijn drie categorieën: Detox leaders, Detox greenwashers en Detox achterblijvers. Ze kunnen de volgende bronnen gebruiken:

<http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/detox/fashion/detox-catwalk/> en <http://www.rankabrand.nl/>

In 2015 werden de merken als volgt ingedeeld:

Detox Leaders: Adidas, Inditex (Zara, Bershka), Levi Strauss, Limited Brands Victoria's Secret, Mango, Marks & Spencer, Puma, Valentino, Adidas, Burberry, Primark, Benetton, C&A, Coop Switzerland, Esprit, Uniqlo, G-Star Raw, H&M

Detox Greenwashers: Nike, Li-ning

Detox achterblijvers: Giorgio Armani, Gap, Calvin Klein, Tommy Hilfiger, Only the Brave, Meters/bonwe, Vancle

Greenpeace baseert dit op [het onderzoek](#) naar giflozing in China. Wanneer een merk aan de volgende drie eisen voldoet, zijn het koplopers:

1. Preventie en Voorzorg: Het nemen van voorzorgsmaatregelen in de richting van de afschaffing van gevaarlijke chemische stoffen in het zicht van wetenschappelijke onzekerheid.

2. Recht om te weten: Transparant handelen want allen hebben het recht te weten welke gevaarlijke chemische stoffen vrijkomen in onze wateren.

3. Eliminatie: Het elimineren van alle processen waarbij giftige stoffen vrijkomen en herkennen dat er geen milieuvriendelijke gebruiksoptie bestaat met gevaarlijke stoffen.

De oplossingen (Dia 13 t/m 14)

Antwoord vraag 4 van het werkblad:

Voorbeeld oplossingen voor kledingfabrieken: Bedrijven moeten ervoor zorgen dat gifstoffen niet in het milieu belanden. Überhaupt geen schadelijke chemicaliën gebruiken voor de productie van kleding en schoenen.

Voorbeeld Kledingmerken: Grote kledingmerken moeten het voortouw nemen en overstappen naar schonere kledingfabrieken en/of productieketens. Dus onderzoek doen naar alternatieven voor schadelijke verf en afdwingen dat kledingfabrieken strengere milieunormen handhaven.

Voorbeeld Politiek:

Wetgeving aanscherpen: verbieden van gebruik van schadelijke chemicaliën. En dit ook controleren.

Voorbeeld consument (jijzelf):

Zie deze site voor veel tips:

<http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/detox/what-you-can-do/Detox-your-wardrobe/>

Zelf aan de slag (Dia 18 t/m 21)

Klik op het keuzemenu Scheikunde/NaSk of Economie om automatisch door te springen naar de dia van de betreffende opdracht.

Scheikunde opdracht

Als Scheikunde of NaSk docent, kun je een practicum laten aansluiten op het Detox materiaal.

- Een practicum adsorptie of filtratie. Laat kinderen onderzoeken hoe kun je de chemische verontreinigingen uit het water kan verwijderen.
- Een practicum naar de zuurgraad van normaal (drink) water. In het filmpje noemen ze dat de rivier een PH waarde van 14 heeft. Laat ze het verschil ervaren door dit te onderzoeken.

Economie opdracht

Als Economie docent kun je kiezen uit de volgende opdrachten.

1. Waarom laten kledingketens kleding maken in andere landen?

Onderzoek de verschillen in materiaal, personeelskosten en (milieu)regelgeving. Welke landen zijn 'lage lonen landen' en wat houdt dat in? Gebruik de afbeelding hiernaast.

2. Waarom duurzaam?

Bedenk argumenten voor een kledingketen om te kiezen voor gifvrije kleding. Ontwerp een reclameposter voor een duurzame kledingketen.

Eind

Leuk om onder anderen 'Greenwashers' te omzeilen is het gebruik van: [Rank a brand](#) en de 'Questionmark app'.

Aansluiting bij curriculum

Het materiaal sluit aan bij de vakken Biologie, Aardrijkskunde, Scheikunde, Economie en Maatschappijleer. Hieronder zie je de aansluiting op de kerndoelen binnen 'mens en natuur' en 'mens en maatschappij'.

Mens en Natuur:

- 29. De leerling leert kennis te verwerven over en inzicht te verkrijgen in sleutelbegrippen uit het gebied van de levende en niet-levende natuur, en leert deze sleutelbegrippen te verbinden met situaties in het dagelijks leven.
- 30. De leerling leert dat mensen, dieren en planten in wisselwerking staan met elkaar en hun omgeving (milieu), en dat technologische en natuurwetenschappelijke toepassingen de duurzame kwaliteit daarvan zowel positief als negatief kunnen beïnvloeden.
- 31. De leerling leert onder andere door praktisch werk kennis te verwerven over en inzicht te verkrijgen in processen uit de levende en niet-levende natuur en hun relatie met omgeving en milieu.
- 35. De leerling leert over zorg en leert zorgen voor zichzelf, anderen en zijn omgeving, en hoe hij de veiligheid van zichzelf en anderen in verschillende leefsituaties (wonen, leren, werken, uitgaan, verkeer) positief kan beïnvloeden.

Mens en Maatschappij:

- 36. De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.
- 42. De leerling leert in eigen ervaringen en in de eigen omgeving effecten te herkennen van keuzes op het gebied van werk en zorg, wonen en recreëren, consumeren en budgetteren, verkeer en milieu.
- 46. De leerling leert over de verdeling van welvaart en armoede over de wereld, hij leert de betekenis daarvan te zien voor de bevolking en het milieu, en relaties te leggen met het (eigen) leven in Nederland.

Waarom Greenpeace educatie?

De toekomst van de aarde ligt niet alleen in onze handen, maar ook in die van de kinderen en jongeren van vandaag. Bijna de helft van de wereldbevolking is jonger dan 25 jaar. Hoe denken zij over het milieu en hoe gaan zij (straks) om met onze kwetsbare aarde? Vrijwel iedereen vindt duurzaamheid belangrijk. Maar hoe geef je daar in de klas vorm als er weinig tijd is en de lesmethodes en toetsen niet altijd voldoen? Greenpeace helpt docenten om duurzaamheidsthema's in de klas te brengen. Omdat leerlingen het recht hebben te leren over de wereld waar zij in leven. En omdat kinderen zelf een steentje bij kunnen dragen voor een groenere planeet.

Wil je vaker aan de slag met Greenpeace educatie? Kijk dan op www.greenpeace.nl/docenten. Omdat wij docenten willen stimuleren om aandacht te besteden aan het milieu, bieden wij de materialen kosteloos aan. Wel stellen wij [een vrijwillige bijdrage](#) voor de materialen zeer op prijs. Greenpeace neemt geen subsidies van overheid en bedrijven aan en heeft enkel bestaansrecht dankzij de bijdrage van haar donateurs.

Heb je vragen, opmerkingen of feedback over Greenpeace educatie? Mail dan naar educatie.nl@greenpeace.org.